

Piotr Hyacinth Pruszczyk

Forteca Duchowna Królestwa Polskiego

Armoryka

Piotr Hyacinth Pruszczyński

Forteca Duchowna Królestwa Polskiego

Armoryka
Sandomierz 2015

Seria: BIBLIOTEKA TRADYCJI EUROPEJSKIEJ Nr 74

Redaktor serii: Andrzej Sarwa

Projekt okładki: Juliusz Susak

Copyright © 2015 by Wydawnictwo „Armoryka”

Wydawnictwo ARMORYKA

ul. Krucza 16

27-600 Sandomierz

tel 15 833 21 41

e-mail: wydawnictwo.armoryka@interia.pl

<http://www.armoryka.pl/>

ISBN 978-83-8064-117-4

F O R T E C A

Duchowna

K R O L E S T W A P O L S K I E G O.

Z Zywo^tow ^świętych, ^tak iu^ż Ká-
nonizow^ánych y Be^átyfikow^ánych, iáko te^ż
^świąto^bliwie ^żyiacych Pátronow Polskich;

TAKZE

Z Obrázow Chry^śtusa Pána, y
Matki iego Przena^świętszey, w Oyczyznie
ná^zey cudámi wielkimi slynących.

PRZEZ

PIOTRA HYACINTHA PRVSZCZA, *Krotka, prosta, lecz prawdziwa
życia ich Historya z różnych Authorów zebraw^szy, wier-
nym Kátholikóm do náśládowania, utrapioney Oyczyznie
ná obrone*

W Y S T A W I O N A,

Do Druku

Zá pozwoleniem Znierzchności Duchowney,

P O D A N A.

W KRAKOWIE, W DRUK: DZIEDZICOW STANISŁAWA LEN-
CZEWSKIEGO BERTVT: ROKV 1662.

IN STEMMA PROSAPIÆ KRASINSKIANÆ.

*Effigiem spectat quisquis splendoris Aviti,
 KRASINSKICH puro hec pectore verba sonet.
 Fulgeat aeterno Domus hac Illustrior auro,
 Quae læta afflictæ pignora dat Patria.
 Hac sacc. Antistes, pugnans hæc exit Achilles,
 Iste quidem SOLEA, cernitur ille CRUCE.
 ANNULUS ob meritum defertur ab Alite Coruo,
 Hic latet aeternæ Symbolon ergo Domus.*

Iáśnie Wielmożne^o, á nam wielce
Miłościwemu Pánu, I.M.P.

I A N O W I K A Z I M I E -
R Z O W I , N A K R A S N Y M ,
K R A S I N S K I E M V ,
Podskárbiemu Wielkiemu
Koronnemu,

Łomżyńskiemu, Prásznyskiemu; Łuczynskie-
mu, &c. &c.

S T A R O S C I E .

*Náſtemu Miłościwemu pánu y pátronowi, przy dobrym zdro-
wiu uſſelakiey od pana Boga ſzcześliwoſci, życziwi,
umiżeni, niżej ſpecyſikowani ſludży.*

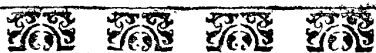

le dżiw, że człowiek nie ſtátkuie,
gdyż ze dwu rzeczy ſobie przeci-
wnych, z grúbey y ciężkiey żię-
mie: z ſubtelnego, lekkiego, y prę-
tkiego ducha, ieſt złożony, co obo-
ie Chryſtus Pan w Ogroycu do
vczniow ſwoich ſpiacych wyráził;
Spiritus quidem promptus eſt, caro au-
tem infirma, Iáśnie Wielmożny, á náſz wielce Miłościwy

Pánie! Ciało bowiem do swey Mátki, to iest, ziemię ciągnac, 'za godnościámi y roszkószámi ziemskiemí doczesnemi vdáie się, dla tegoż tákiey dyspozycyey człowiek *despicit caelestia, & amat terrena*, y ktorego duszá, lubo iego *regit artus*, y iego iednákwoli, iákakółwiek iest, zostaie niewolnikiem. Wybijał się Páweł święty y ciáło swego, vczac go státkowác, z niewoli; *Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo*. Tákwze y Plálmista tych, którzy się zá cielesnemi żádzámi vdáia, w tę Książkę nie kazał wpisowác; *Deleantur de libro uiuentium, & cum iustis non scribantur*; poniewáz vczynki ich iáko dym niszcza, y iáko wošk, rospływáia się, ták téż niech odpádna Boże od oblicza twego; *Sicut deficit fumus, deficient, sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant peccatores à facie Dei*. Spráwiedliwych záś káże wieczney chwały przysmákámi czestowác; *& iusti epulentur*. Iákże to prawdá, iż człowiek nie pomniác, że się ná wśzytkę nędzę y vtrápienia ná swiát rodzi, nieszczęścia y dolegliwóści, ktore Pan Bog zá grzechy ná niego przepuszcza, nie cierpliwie znośi; w czym nas Cicero vpomina; *Meminerimus nos esse homines ea legematos, ut omnibus telis fortuna subiecta sit vita nostra*. A święty Bernat pisząc ná lobá Rozdział 14. ták iego słowá vważa; *Homo natus de muliere, & ob hoc cum reatu*, że się człowiek rodzi z niewiásty, dla tegoż nie bez grzechu, *brevi uiuens tempore, ideoq, cum metu*, że krotki y niepewny ma kres żywotá swego, dla tego się rodzi z boiáznią, *repletus multis miserijs, & propterea cum fletu*, że iest podległy wśzytkiemu vtrápieniu, dla tegoż z płáczem; Te trzy rzeczy (á náwet y sáamego mieyscá podłóść w

żywo-

żywoćie Macierzyńskim; *inter stercus & Urinam* po-
mieniony święty niechciał zataić) ludzie święci, wwa-
żając, światem, y iego doczesnemi apparcencyami gár-
dząc, według nauki Páwła świętego; *qua sursum sunt sa-*
piebant, & querebant, non qua super terram, á nádto poniża-
jąc się, lubo byli z dárú Duchá świętego głęboka nauka
nápełnieni, próżney chwały ludzkiey nie prágnać; *non*
plus sapiebant, quam oportebat sapere, duſze nie tylko ſwoie,
ále y ludzi grzeſznych Bogu zbáwienná nauka, przykła-
dami, y uczynkami ſwiatobliwymi, pożyſkowáli: zá-
prawdę to do doſtapienia łáſki Bożej, lubo przykra, ále
proſta y łatwa droga; trudniejszy rzecz bowiem czło-
wiekowi dla włomnoſci ná ſwiećcie dobrze żyć, ániżeli
vmrzeć; *vita enim innocens mortem reddit securam*. Czá-
ſu iednego ſtáry Plato był od Sokráteſa pytány, ktoraby
iego przez wſzytek żywot była naywiékszá zabáwa, y co
też przy ſmierci czynić zámyſła? Odpowiedział: w
młodoſci myſliłem ábym dobrze żył, w ſtároſci ábym
dobrze vmárł; przeto *nec mihi vita dolori eſt, nec mors ti-*
mori; á ſwięty Ambroży mowi, iż dla tego człowieko-
wi ſmierć ſtráſzna, iż ſwoim uczynkom, iákiekolwiek ſa,
nie uſa; *Non enim sunt condigne paſſiones huius mundi ad fu-*
turam gloriam conſequendam; przeto rzeczyby to dobra
była, *tunc emigrandum ex vita, quando virtutes vigent*;
do ktorych cnot ták w ziemſkich iáko y zbáwiennych
ſpráwách ſámá zapłatá człowieká do ſiebie ciągnie, bo iá-
ko Iuuenal: *Quis enim virtutem amplectitur ipſam, premia*
ſi tollas. O tey zapłacie obiecáney Koſciół pięknie ſpie-
wa; *Sancti per fidem vicerunt Regna, operati ſunt iuſtiti-*

am, *adepti sunt repromissiones*, iż wwierzywszy w Chrystusa, pracowali, y nagrodę otrzymali. Lubo y naszą Polską nie rychło do vznania prawdziwey Kátholickiey Wiáry przysła, nie vmnieyszył iednak Bog ná ostatku do Winnice Páńskiey przychodzącym świętym Pátronom naszym zapłaty, ále iáko *in primitiua Ecclesia* miał świat od Chrystusa Pána obráných ná opowiadanie Ewángeliey Apostołów, Męczennikow, Wyznawcow, &c. ktorzy nie tylko byli *pro nomine IESU contumeliam pati* gotowymi, ále też iáko Páweł święty *Hebr. 11. świadczy; ludibria, verbera, vincula experti, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladij mortui sunt.* Miał także y nasz *Orbis polonus*, okrom świętego Iędrzeiá Apostoła, (ktorzy prętko po Wniebowstąpieniu Chrystusa Pána, w naszych, ieszcze dla wielkich pustyń nie ludnych, Sármańckich Kráiách, Chrystusa zá násze grzechy vkrzyżowanego, opowiadał,) swoich Synow Koronnych, Woyciechow, Bogumiłow, Arcybiskupow Gnieźnieńskich, Romuáldow, Bonifácych, á *Sede Apostolica* ná opowiadanie Ewángeliey Apostołów podáných, á potym dla Wiáry świętey Męczennikow Bogu vpodobáných. Tákiey krwáwey niebieskiey wilgotności náśienie Słowa Bożego, áby się krzewiło, potrzebuie; ta rosa łáski Bożey Páweł święty nieużyta Zydowska y Pogáńska rola skrapiaíac, obfity póżytek z pozyskánia rożnych Narodow Bogu (dla czego się też *Doctor gentium* zowie) w Kościele Chrystusowym, uczynił; co nie sobie, ále wszystko Bogu przypisował; *ego plantavi, Apollo rigavit, Dominus autem incrementum fecit.*

Czyli

Czyli y Pátronowie Polscy inšzego do pozyſkánia
duſz ludzkich ſpoſobu záżywáli? bynamnicy; iedni bo-
wiem chcąc Wiárę ſwiętą Kátholická w Oyczyźnie roz-
krzewić, vſchłę y zákámiáſe ſercá tyranow krwią ſwoią,
iáki był ſwięty Stániſław, y inſi, zmiękczáli, drudzy zá
grzechy ludzkie ſtrumieniámi łzy wylewáiac, Boſki
Maieſtat błagáli; niektorzy w Kłaſztorách Zakonnicy,
Pánienki, y Wdowy, w oſobnoſci Pánu Bogu ſłużyli, &c.
ktorzy wſzyſcy zá ſwoie odwagi, deſpekty, cierpliwoſć,
okrutná ſmierć podeymowáli, y zá to ſá w niebie *in librum
vita* wpiſáni. Tá k tedy áby ſię náſzá Oyczyzná z ſwo-
ich Pátronow (ktorých iuż było ſwiatobliwe życie ná
ſwiećcie, dla dawnoſci czáſu, w zápomnienie poſzło)
ćieſzyłá, zá ſtáraniem niektorych bogoboynych ludźi,
przez tę Kſiázkę czyniac ich iákoby *rediujuos*, ich zaſlu-
gi do wiadomoſci ludzkiej dla náſłádowánia, ſá podáne.
Ci to ſá w tę Kſiázkę wpiſáni, ktorzy do niebá *ex magna
tribulatione* weſzli, & *lauerunt ſtolas ſuas in Sanguine &gni*.
Ci to ſá, ktorychelmy iáko błaznow pálcem vkázywáli,
*quos habuimus in deriſum, ecce quomodo computati ſunt inter fi-
lios Dei, & inter Sanctos ſors illorum eſt*. Ci to ſá, ktorzy ſię
chroniac konwerſácyey ludzkiej, záchowuiąc czyſtoſć,
cum mulieribus non ſunt coinquinati. Ci to ſá mężni żołnie-
rze, ktorzy *fortes facti ſunt in bello, caſtra verterunt extero-
rum*. Ci wſzyſcy Koronni niegdy Synowie, y Corki, z
zaſługami ſwemi z gornych niebieſkich wyſokoſci,
przez oddánietey Kſiázki, żywoty ich w ſobie zámyká-
iacey; Wielmożnoſci Wálzey decykowaney, w prze-
ſławny Dom Wm náſzego Miłoſciwego Pána y Prote-
ktorá

ktorą spuszczają się, w Dom zdawną sława, nauka, cnotami, a nade wszystko boiżnią Bożą ozdobiony, z którego *in Deum fervens amor & pietas, in proximum debita humanitas, in Rempublicam insignia merita, in pauperes munificentia larga*, pochodzą, za które, y nade te większe cnoty, Senatorскими w Ojczyźnie Stołkami y Insułami od Rzeczypospolitey zawsze PRZODKOWIE Wm naszego Miłościwego Pána bywali, są, y będą wczczeni. Nic nie wątpię, iż ich te wysokie cnoty, do górnego Królestwa, któremi tu na ziemi kwitnели, wprowadzili. A ponieważ W.M.Pan *Maiorum suorum innata quadam virtute*, temiż cnotami *in Regno* od młodości świecił, a nade wszystko chwały Bożej jesteś szczególnym Promotorem, w Rzeczypospolitey Koronnych y trudnych ciężarach podejmowaniu wielkim miłośnikiem y Senatorem, za którego prace, y pobożne vczynki, gdyż ziemia nie zrowna nagrodą, przyczyną tych Świętych, y po części pokrewnych y Herbowych, (czego się Wm Miłościwy Pan w ich żywotach doczyta) v Bogą Wszechmocnego sprawi to, abyś Wm Miłościwy Pan zamierzonego od Bogą żywota biegu szczęśliwie dokoczywszy, po ziemskich pracach, y kłopotach, niebieską otrzymał nieskończoną chwałę, czego my iednostaynie życzymy.

Wm naszego Iásnie Wielmożnego
y Miłościwego Pána

wniżeni słuźebnicy,

IAN KVBINSKI, pozostałych Dziedziców pomienioney Druk:
WOJCIECHA, IOZEFA, STANISŁAWA, Sąd. Akad. Kr.
dożywni Opiekun.

Do pobożnego Czytelniká.

Iest to pospolita człowiekowi wpaść y powstać/ w szczęściu obfitować/ y nic nie mieć/ weselić się/ y płakać. To iednak wszystko po długim czasie mila rzecz człowiekowi/ gdyż zawsze *dulcis est recordatio praeitorum* przypominąć/ aby oraz niestępczność światowa/ y dziwna nad człowiekiem opatrność Boga/ ktory raz człowieka tu gorze wyniesie/ drugi raz nad spodziewanie z ziemią zrownywa/ wważał. Tego oboygá Dawid doznawszy/ do Boga mowi: *eleuans, allisti me*; wywyższywszy/ wderzełeś mnie o ziemię.

Te niestępczność/ lubo wszyscy świeci/ iednak y nási Polscy Pátronowie/ ná ziemi wważáiac/ ziemstwiemi omylnemi godnościami y dostátkami gárdzac/ ná niebo zárobivszy/ smiertelności ciała ziemi zostáwivszy/ chwały wiekustey záżywáia/ z ktorych/ iż nie wszyscy/ (okrom kilku swietych Kánonizowáných y Beátyfikowáných) ponieważ po róžnych y dálekich mieyscách w Królestwie Polskim ciała ich odpoczywáia/ y též dla dawności czasu zániedbáni sa/ dla tegož/ ilem sie mogli z pilnością przez dlugi czas dowiedzieć/ imioná/ przezwistá/ ktorego Roku/ mieyscá wrodzenia/ cudá/ ktore zá żywotá y po smierci czynili/ czyli *in Regno*, czyli *extra*, żywotá/ y iákim sposobem/ pozbyli/ y kedy pochowani/ do pewney wiadomości przez te Książke podáie; aby y oni nas táž/ gdy ich żywot pobożny przed oczymá máiac rozpámietywáć bedziemy/ przyczyna swoia (pomniac/ iż kiedykolwiek z námi ná tym nistim y niebespie-

Do pobożnego Czytelniká.

cznym pádole mieřkálí) w Księgi żywotá wiecznego
wpisáli. Niejeliby się czego (co niepodobna) w tym
pierwszym tej Książki wydaniu/ w dostátecznym opi-
saniu którego świętego y cudow iego nie dosyć ssta-
ło/ do drugiey to Łdyczey/ poprawey/ odmienienia/
przyczynienia/ *posteritati zachowuie/ y oddáie.*

R E G E S T R A V T H O R O W.

A Bráhám Bzowski,	Marćin Kromer,
Adam Opatouius S.T.D.	Mikołay Rádziwił,
Alexánder Gwágnin,	Piotr Dámian,
Fábian Birkowski,	Piotr Rudolphi,
Fránciszek Zuchinus,	Piotr Skárgá,
Fránciszek Kámomillá,	Rufinus Fránciszkan,
Hieronimus Lipczynski,	Stánisław Łubinski, B.P.
Hieronim Powodowski,	Szymon Stárowolski C.C.
Hieronimus Buchinus,	Szymon Okolski,
Ian Długosz,	M.Sebástyan Miczynski,
Ioáchim Bielski,	Stánisław Sokołowski,
Iustyn Miechowitá,	Stánisław Hercius M.D.
Ian Herburt,	Thomas Treter, C V.
Kroniki Zakonow,	Vincentius Beluacensis,
Leánder,	Wincenty Kádłubek,
Máćiey Miechowitá,	X. Moiecki.
M.Marćin Rádzyminski,	

REGISTR ZYWOTOW TYCH SWIE- tych Polakow, ktorzy w tę Księgę są wpisani.

A.		Benedykta Kanonika Brat:	51.
A Aron Opát Tyniecki/	41.	Benedykty Zakonnice Premonst:	115.
Abraham Bzouius Domin:	231.	Benedykt Herbest.	173.
Adam Polak/	79.	Bernárd Dominikan/	145.
Adam Szybowiusz/	196.	Bernárd y Pánkracy/	137.
Adleida Domicilla Kázimierzá		Bernárd Benedyktyń/	195.
Wrorego Corká/	66.	Bernárd Dominikan Negen.	105.
Adleida świątobliwa/	25.	Berengaryusz Domin. Nieg.	128.
Adryana z Towarzybami/	84.	Bertholdus Opát Cysterfow/	63.
Agnieszka Pánna Jak. s. Klary/	85.	Blázeia Negenniká/	117.
Agnieszka Negen: z Towarzyb.	106.	Bogumil Arcybiskup Sntezn.	102.
Alexánder Krol Polski/	103.	Bolesław Chrobry Krol Polski/	27.
Albrycht syn Kázimierzow/	159.	Bolesławin Krolewicz Polski/	40.
Alexy Fránciskan/	167.	Bolesław Smiały/	42.
Alexy Kármelitá/	197.	Bolesław Krzywousty/	53.
Alexy Konwers Dominikáński/	214.	Bolesław Czwarty Crispus/	57.
Alid Wránhel/ Kieni Kyska/	185.	Bolesław Fránciskan/	111.
Anná Wdowa/	169.	Borys y Chleb/ Kigiera Ruskie/	18.
Anná Nektywá/ Kieni Kyska/	186.	Bonifacy wgen s. Romualdá Nie.	22.
Anná Wierzbowa/	198.	Bromysławey Premonst. Zakon.	86.
Andrzej Zorawek/	20.	Bruno z Towarzybami Apostolo-	
Andrzej Kei/	171.	wie Pruscy/	37.
Anyol z Towarzybami fr. M.-	132.	C.	
Anyol de Ostrom/	147.	Człław Dominikan/	74.
Anzelmá z Towarzybami/	77.	Crácus ábo Krok/	3.
B.		Cyrilla y Methodyuszá/	17.
B Arbára Krolowa Polska/	166.	Cyrilla Negenniká Kárdynalá/	25.
Bárbára Lángowná/	210.	Cyprian Don. inikan/	190.
Bárbthlomiey Beskorus/	243.	Cyprian Kossycensis/	247.
Beata Konstáncia Kármelitá/	220.	Cysterfowie Negen. w Oliwie/	69.
Beatá/ Zakonu s. Dominiká/	164.	Cysterfowie Nieg. w Su'eiorw.	248.
Benedykta Negenniká Polaká/	20.	Cz. stochoa sey Nieg. od Rusyt.	135.

R E G E S T R.

D.		Jadwigą Krolowa Polska/ 76.	131.
D ysławą/ Stosławą Krzyżakow		Jan Zamoycki Bancelarz/	181.
Negennnikow/	100.	Jan Łaterną/	
Dominiką z Seceminą/ y Ludol-		Jan Samascen Dominikan/	235.
fą/ Dominikanow/	166.	Jan Lascki/ Arcybisk. Gniezn.	167.
Dorothy Pruski/	129.	Jan Slugoski/	ibidem.
E.		Jan Łhigek s. Dominiką/	165.
E lekt Bernárdyn/	155.	Jan Baptysta Kuroson/ y drugi	
Erktus Bernárdyn z Warci/	150.	z Woynigą/	161.
Euphemia y Domicilla s. Domi-		Jan z Dukle Franciszkan/	149.
niką Zakonnice/	123.	Jan Kánty Akademik Krák.	145.
F.		Jan Lobedaw Pruski/	142.
F elix Dominikan/	194.	Jan Olgoth Akademik Krák.	137.
Filip Bernárdyn/	142.	Jan z Rygywolá Presbiter/	132.
Floryan Pátron Polski/	61.	Jan Dominikan/	126.
Floryan/ Benedykt/ Godym/ Do-		Jan Groch/ Biskup Krák.	121.
minikani/	83.	Jan Polak Domin. Arcybisk.	112.
G.		Jan Czaplá/ Scholastyk Plocki/	72.
G abryel Bernárdyn/	159.	Jan Iwanowicz Dominikan/	73.
Gaudencyus Arcybisk. Gn.	30.	Jan Prándorá/ Biskup Krák.	95.
Gerrhárd y Märgwid Franciszki.	73.	Jan Lubraniski/ Biskup Pozn.	174.
Gertruda Kieni Trzebnicka/	90.	Jan Sabalius Kapłan/	176.
Gostaldus/ Stanisław y Zbigniew		Jan Leopolda/	179.
Akademicki Krák.	17.	Jedrzy y Mysłaus Benedykt.	246.
Grzegorz z Samborá Akademik/	177.	Jedrzy Bernárdyn z Sazá/	157.
Grzymysława pobożna/ Książicą Ja-		Interregnum pierwsze/	3.
rosławskiego Córki/	79.	Wtore/ 39. Trzecie/	107.
H.		Jozáphat Kungewig/	217.
H elená ábo Olhá/	19.	Justá Zakonu Kamádulow/	31.
Henryk Franciszkan/	79.	Judythy Krolowy Polskiey/	36.
Henryk Krol Polski/	180.	Judythy Żony Hermaná Krolá/	50.
Herman Towarzyś s. Jáká/	79.	Judythy Premonstratensow/	80.
Hypolit Augustynian/	187.	Justyna Kapłaná w Kobelinie	
I.		Bernárdyną/	147.
I acet Pátron Polski/ Domin.	80.	Jukulenthe ábo Heleny/	68.
Jákub Gorzki/	181.	Jurthy Pruski/	91.
Jákub z Przyrowá/	240.	Jwo Biskup Krákowski/	71.
Jákub Bernárdyn/	134.	Jzabiś s. Augustyna Erem.	144.

R E G E S T R.

K.			
K rol Dominikan/	211.	Nelchiorz Warcki Dominikan/	193.
Kazimierz Krol Polski/	148.	Negennicy w Pokrzywnicy/	63.
Kazimierz Pierwszy syn Mięczy/	20.	Neinard Kaplan/	36.
Kazimierz Wtóry sprawiedliwy/	60.	Neibodusz y Cyryl/	17.
Kazimierz wojna sławny/	62.	Niegyśław Pierwszy/	14.
Kazimierz Wtóry Wielki/	116.	Niegyśław Wtóry/	38.
Kazimierz Czwartry Brat Wł.	158.	Niegyśław Brat Bolesł. Krzypá/	59.
Katharyna Białużyna/	133.	Nerkuryusz żołnierz y Negennik/	75.
Klemens y Kościślawá Matz/	97.	Nichal Sedroć/	151.
Klimak Bernárdyn/	134.	Nikolay z Kądomsá/	228.
Konstancya pobożna/	99.	Nikolay Bąznodzieja Gniezn.	106.
Konstancya Karmelitanká/	221.	Nikolay Biskup Chelminski/	115.
Konrad de Grosfis Dominikan/	134.	Nikolay Prusak/	141.
Konrad Bernárdyn Niegen.	135.	Nikolay z Poznania/	147.
Krzyszyna Karmelitanká/	221.	Nikolay Dominikan/	224. 238.
Kristinus Woiew. Majowiecki/	73.	N.	
Kunegundy Krolowy Polskiej/	109.	N ankier Biskup Krakowski/	119.
L.		Niewinne działy od Żydów na różnych miejscach mordowane/	
L ambertá Biskupá Brat.	52.	Nikodem Dominikan/	237.
Laurentius Goslicius/	189.	O.	
Lenart Bernárdyn/	155.	Olchá abo Selená/	19.
Lech Wtóry Książę/	4.	P.	
Leśek Wtóry Książę/	7.	P ankracego/ Piotra/ Pawła/	
Leśek Trzeci Książę/	8.	Franciśkanow/	119.
Leśek Czwartry Książę/	13.	Pawel Symplicyan/	245.
Leśek biały syn Kazimierza/	64.	Pawel Kusel Dominikan/	242.
Leśek Czarny/	100.	Pawel Gwardyan Polocki/	177.
Ludwik Krol Polski/	125.	Piaś Pierwszy Książę/	11.
Ludwik Bernárdyn/	150.	Przemysław abo Leśek Pierw.	6.
Lugierda Książná/	106.	Przemysław Książę Majowiecki/	96.
Lukasá y Walentego Franciśk.	115.	Przemysław Wtóry/	107.
Lukasá Dominikaná/	216.	Piotr Skarg./	201.
Ludwina Panna/	ibid.	Piotr Piotrowi./	45.
M.		Piotr Sunin/	57.
M akaryusz Karmelitá bossy/	216.	Piotr Kremak z wielką inbych me.	89.
Maryan Bernárdyn/	158.	Popiel Pierwszy Książę/	9.
Marcin Barygá/	122.	Popiel Wtóry Książę/	10.
Marcin Dziadowina/	174.	R.	

R E G E S T R.

R zymund frąnciſkan/	98.	Suleiowſcy 7. Bráci Mezen.	248.
Ráphat Bernárdyn/	170.	Szymón z Lipnice Bernárdyn/	147.
S.		Szymon frąnciſkan/	141.
S Adoch ze 49. Bráci Dominika-		Szymon Biſkup Plocki/	54.
n) w Mezennikow/	88	Szymon Kapłan/	205.
Sandywogiuf Piſmá s. Dokt.	117	Szymon Haliciuſ/	212.
Salomea Krolowa Polſka/	94.	Szymon Weſocki/	231.
Sebaſtjan Nuceryn/	229	Szymon Okoliſki/	247.
Sántes y Szymon/	111	Szymon Starowolſciuſ/	248.
Scyſław/ Wiſław/ Bláſey/ fr.	124.	T.	
Seueryn Dominikaſ/	199.	Thomás de Groſis/	135.
Semowit Kieſe/	12.	Thomás Dreſneruſ/	173.
Semom) ál Kieſe/	13.	Thomás Zielinſki/ Szláchéic Wiel-	
Szegesny Kapłan/	230.	kopoliſki/	206.
Siedm Bráci Polakow/	33.	Thomás Oborſki/ Suffrágan Brás-	
Stániſław Biſkup Brák. Mez.	46.	kowſki/	232.
Stániſław z Tow. Mezennicy/	106	Thomás Sirzebinſki/	244.
Stániſław Czerniec/	116.	Thymotheuſ y Alexy/ Domin.	228.
Stániſław frąnciſkan/	119.	V. W.	
Stániſław Karmeliá z Pozná.	133.	V Kban Láiget/ Bernárdyn/	161.
Stániſław de Horſis Bernárd.	147.	Wáclaw Krol Polſki/	108.
Stániſław Wárſáwiecki/ ié.	188.	Wáleny Kuchorſki/	217. 174.
Stániſław Karnkowſki Arcyb.	ibid.	Wándá Kieſná Polſka/	5.
Stániſław Hoſiuſ Kárdynal/	191.	Wáwrzyniec Żakonu Kámábul.	163.
Stániſław Keſciuſ/	192	Werner Biſkup Plocki/	58.
Stániſław Domáſki/	196	Weronika Żakonu Premonſtr.	143.
Stániſław z Káſimierzá/	155.	Vincentego Kádlubká/ Żakonu	
Stániſław de Stapis Bern.	163	Cyſterſow/	66.
Stániſław Kátrhuzyan/	165.	Witowſkich Pánien Żak. Mez.	86.
Stániſław Koſoſká Domini-	168.	Wicłáwá/ Wiſławá y Władyſławá/	
Stániſław Żakonu s. Páw. Pu.	172.	Dominiſkanow/	90.
Stániſław Koſſká/	175.	Witá Dominiſkaná Mezenniká/	96.
Stániſław Orehoniuſ/	201.	Wiſławá frąnciſk. y inſych/ -	120.
Stefyn Bathory/	180	Władyſław Krol Polſki/	127.
Swetofława/	153.	Władyſław Jági. lowig/	135.
Suliſławá y Bogney/ Kódzicow		Władyſław Pierwſzy Brát Bołe-	
áwurego Stániſławá/	39.	ſławow/	40.
Swetofłáwey Miſſſſki Káſimierz-		Władyſław Wtóry ſyn Bołeſławá	
ſkiey przy Bráſowie/	50.	Brzywouſtego/	55.

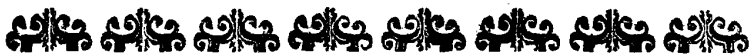
Włady

R E G E S T R.

Władysław Łokietek/	113.	Wojciech Międzyński/	236.
Władysław Bernardyn/	161.	Wojciech Gosstynius/	244.
Władysław Konwers Cysters/	214.	X. Y. Z.	
Władysław Czwarty Krol Pol.	226.	X Józef Pierwszy Polski/	1.
Wojciech Arcybiskup Gnieźnieński/		Zbigniew Biskup Krak.	140.
Si Megennik/	29.	Sophia Lubomirska/	245.
Wojciech Kouicampiannus/	173	Sophia Tylicka/	247.
Wojciech y Dominik Dominika-		Zygmunt Pierwszy Krol Pol.	172.
ni Megennicy/	84.	Zygmunt August/	177.
Wojciech Sowinski/	227.	Zygmunt Trzeci Krol Polski/	186.
Wojciech Horoneus/	232.	Zydzi morduią niewinnych dziaćki/	183

Koniec Regestru Fortece Duchowney.

A P P R O B A T I O.

Ego M. ALBERTVS DABROWSKI, S.Th. D. & Professor, in Alma Academia Cracou. CANONICVS ad S. FLORIANVM; vitas Beatorum, qui in Regno Poloniae eximia Sanctitate floruerunt, & quorum patrocinio Regnū hoc inuictum conseruatur, (sub titulo FORTECA DVCHOWNA,) attentè vidi, fideliter perlegi, nihilque in ijs deprehendi, quod sanæ doctrinæ, bonis moribus, ac pietati dissonum sit; ideoque vt in lucem prodeant, dignum esse censeo, vt omnes piè legentes solatium & incitamentum ad virtutes atque sanctitatis æmulationem inde sumant.

Imprimatur, ALBERTVS ŁANCVCKI, I.V.D.
CANCELLARIVS SS. OMN. Acad. RECTOR.
m p.

Z Y W O T Y

XIAZAT POLSKICH:

Ktorzy w Bałwochwálstwie żyli.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

Lech Xiążę Pierwsze Polskie.

LECH pierwszy Monárcha/ ábo
Xiążę polskie/ przyszedł z Ilirku
zrodzonym swym Czedem/ około
roku 550. po Narodzeniu Syná
Bożego do Czech: tam Miasto imie-
niem Krzem złożył/ gdzie potym
brata swego Czechá zostawiwszy/ ru-
szył się z wojskiem w ten czas/ gdy mu śpiegowie o siero-
ticy á pustey krajinie powiedzieli; te tedy znalazłszy/ od
swego imienia nazwał: á począwszy od rzeki Odry grá-
nice rozszerzał ná wschód słońca/ południe/ y zachód.
Pánował szczęśliwie y długo: Miasto y Zamek/ mie-
dzy wielkimi ueziorami/ złożył/ kteremu (od wielkości
gniazdo/ gdzie się Orle wie biali legli/ ktorych tam wiele
widział) imię dał Gniezdo/ á teraz Gniezno: y dla tegoż
zá známe Rycerstwie/ ná chorągwiách swych/ Orla Białego
kazał malować. Monárcha ten sady w prostocie y sprá-

wiedliwości odprawował/ nie według opisańych praw/ ktorych ná ten czas nie bylo/ ále według zdania swego/ miłościá ráczey oycowsta/ ániżeli srogością Pán-
sta/ zniewaláiac poddánych. Poborow y polá wlasne^o nie miał/ ále mu spólnie zásiowano/ z polá zbierano/ y ze wšyřkich wrodzáiow rocznych podatek skádanó/ (gdyž pienieędzy iešćże Polacy nie mieli.) Zostáwił po sobie syná iednego imieniem Wyšymirá/ ktorego potomstwo w Polšćze trwało przez lat 150. Gdy z nim wiele Pán-
now w te kráie przyácháło/ obráli sobie zá herb Orlá také białe^o z otworzystym nosem/ ku gorze wylatáiac-
go/ ktorego zá kleynot vžywáli: te herby y po dziś dzień v niektórych widywamy. Alech sam/ iákoby dlugo żył/ pewności żadney nie mamy. Cromer l. 2. fol. 24. Biel-
ski l. 3. fo. l 233. Herburt l. 1. cap. 2. Papr. l. 1. & Miechouit.

Wyšzymir Xiążę Wtore.

WYSZYMIR, syn Lechow/ pánował po śmierci Oycá swego/ ten był Pánem walecznym: á nie máiac dosyć ná swym/ choćé mu Ociec zostáwił dosyć šerokie Pánstwo/ morze przebywšy/ z Dunczykami wojne šczęśliwie zwiodł/ ich królá Sywárdá poráził oraz z wojskiem iego/ y królestwo sobie Dunczkie podbił syná królewskiego Jámeryká poimał. Baczac Dunczyk iż był zwyciezón/ prosił lástki v Wyšymirá/ postępuiac mu hold: Wyšymir iákó swobodne y lástáwe Xiáże/ uczynił wšyřkó dla niego. Leč Jámeryk z wzięienia všedšy onego przymierza dotrzymáć niechciał. O tym

gdy się

gdy sie dowiedział Wyshymir/ znowu do Dunistey ziemi zwieltiem woyskiem wtargnal/ y strocil pych Jamerykowe/ á ná zad sie wrócić/ Miasto Gdanst záložyl ná pámíatke wieczna zwyciestwa nád Dunicyki/ ktore osádzil bráncami Dunstimi: tákze y drugie Miasto zbudowal/ ktore názwál od imienia swego Wisimiria, á teraz Wyshmarya zowia/ nád morzem/ potym żywot skonczył w poćoiu. Cromer l. 2. Herbut & Biel. vt supra.

Po Wyshymirzu Interregnum Pierwsze.

CRACVS ábo KROK.

KROK, ábo iáko go lacińskie Kroniki zowia GRACVS: ten w Gnieźnie ná Sermie byl zgodliwie z Polskiego narodu od wshytlich wybrany; byl bowiem w cnotách y dziełách Kycerskich slawny. Początek pánowania iego Roku 700. opisuią Polscy Historicy/ iże niechciliwie té zwierzchność przyial/ lecz przymusiony. Ten gdy wedlug obyczaiu poganstkey zwierzchności byl wtwierdzony/ sprawiedliwie sie y rozstropnie sprawowal. Wshytke majątności iego byly przy początku rzeki Wisły/ goście Miasto zacne od swego imienia záložyl y názwál ie Krokow/ y Zamek przy nim ná gorze rzeżoney Wawel mocno zbudowal. Herbut l. 1. cap. 4. Crom. l. 2. fol. 26. & 27. Bielski l. 7. fol. 234. To tedy Miasto wzięnil glowa Pánstwa swego Gniezno opuścivszy. Tam w tey gorze Wawel byl Smok wielki y straszny/ ktory swa páta sinredliwa zárażaly zabijal wiele ludzi/ y požyral: przeto musieli mu dáwać ná każdy dzień koleia obrok po troynu dobywka: A

Krąkus król widząc w tej mierze ludu swego wielką wtrąte/ rozkazał w wynatrzoným ciecią/ śiarki/ smoły/ y śaletry z ogniem przypráwioným zádąć/ á przeciwno oney iámie zład wychodził smoł położyć: czego podiawşy sie ieden świec/ rzeczony Stubá/ ktory szczęśliwie tego wszystkiego dokazał/ y wykonał wedle rozkázania krolewskiego/ ták/ iż smoł wyszrawşy/ á mniemáiąc by ciećle samo w sobie iemu ná pokarm było położone/ pożarł/ ktore gdy w nim tlało/ pil wodę w Wisle aż sie rozpukł y zdech. Bielski l. 3 fol. 234. Krąkus pánował długo szczęśliwie/ potym umárl/ y pogrzebiony iest obyczajem poganńskim/ nie dáleko Krąkówá/ gđ sie po dziś dzień mogiła wysoka iest ná gorze Łasotnie/ blisko Káplice s. Benedykta. Zostáwil dwa synow/ Lechá y Krąká/ y córke Wándę/ abo iáko drudzy chca/ Wende.

Lech II. Xiążę Czwarte.

LECH, syn Krąkusa ábo Grąkusa/ młodszy/ po śmierci Oycá swego/ z brátoboystwa ná Páństwo obrány. Wywiodşy ábowiem Krąkusa/ brátá starszego/ ná łowy/ potajemnie go zabił/ á do Zamku przyiáchawşy/ iákoby ni oczym niewiedzac/ pytał sie o brátie gđ sieby sie podział/ wnet samże rozestál/ y szukáć kazał: ználeżiono zabitego/ nád którym on brátoboycá plákał/ złość swoię przed ludźmi zakrywáiąc; y ták ná tego miejsce byl od wszystkich obrány. Ale skoro nieśczęśliwie brátoboystwo postrzegł/ zarázem go z Księstwá zrzucono/ y ná wygnanie skazano/ gđ sie w nieślawie brátoboy-

to boycá wielce pámiety żywota swego doskonał. Her-
burt l. 1 cap. 5. Crom. l. 2. fol 28. Bielski l. 3. fol. 234.

Wándá ábo Wendá Pánná, Xiężná Polska.

WANDA ábo Wendá/ corká Krákusá/ siostrá miá-
nowáných Xiążat Krákusá y Lechá/ od wšytkich
Pánow y Xycerstwá/ ktorzy pámiétali ná wielkie zasłu-
gi Wycá iey/ zgodnie ná Pánstwo przyieta Roku 730.
tey nádziete wšyscy bedac/ że dla iey piekności y rostro-
pności/ mieli dostać mądrego y czuynego z przyległych
kráíow Páná/ coby ich bylo nie chybiło/ gdyby była sá-
má Wándá do tego zezwolilá/ ále niehcac mieć Páná
nád soba/ sáma krolestwem rzadzić wymysliłá/ iáwnie
mowiac: że wole byđż Xiążéciem/ niżeli Xiążeca żona.
Chcac tedy mieć sobie Bogi żywczliwe/ czystość im ślubo-
wálá/ y dla tego wzgárdziłá Rytygerem Xiążéciem Nie-
mieckim/ ktory nie mogac iey mieć sobie w stanie mał-
żeńskim/ lubo posyłał drogie kleynoty/ częścia prośba/
częścia też groźba przymuszaíac: náostátek z niecier-
pliwey miłości/ y ze wstędu/ śmierć sobie sám žádał.
Stad rćieřsona Wándá/ sáma też w rzekę Wisłę (bo-
gom iákoby Pogáńskim z siebie czyniac ofiáre) wstó-
czyłá/ obawiaíac sie swych/ żeby iey nie przymuszaíi zá-
maż íść: y ták swoy żywot Pánienski márníe skonczyłá,
ktore y ciała dostawšy z Wisły/ pochowano ie nád rzeká
Dlubniá/ milá od Krákowá/ goźie Mogilá iest ná iey
grobie do tego času/ ktora góra przez postrzodek záwše

jest w pol zielona/ á w pol czarna. Herbut l. 1. cap. 6.
Crom. l. 2. fol. 28. Bielskil. 2. fol. 234.

Przemysl Xiążę Szoste, aliàs

LESZEK PIERWSZY.

PRZEMYSŁ ábo Leszek Pierwszy/ Ślotnik/ maż ser-
cá wielkiego/ przez sztukę Ryccerską Xiążęciem Pol-
skim został/ ktorego Leskiem/ wdzięcznym y Pola-
kom imieniem dla pámiatki Lecha fundatora ich/ ná-
zwáli. Bo gdy od nieprzyiaciół srodze trapióna y pu-
szożona była Polska/ á Polacy oney broniac/ kilkátroć
poráżeni/ zkad y serce iuż byli vtrácieli. Przemysl czło-
wiek prośty/ zebrawszy nieco żołnierzá/ walnego nieprzy-
iaciela w ten sposób podjędł. Wielką liczbę sęszaków
y tarć z młodey skory drzewá y z inkey máterey náro-
bic kázal/ ktore żołcía á gleyta dla polystowania nápu-
ściwszy/ práwie przeciwko obozowi ni. przyiacielstiemu
ná samym brzegu lasu/ ná krzaczkách/ chrostách/ y ná
gáleziách w ziemié powrykánych/ w noc y powieśal/
ná wschod słońca ie obrociwszy/ tak/ że promienie słoń-
czne blásk z porobionych sęszaków y tarć/ wizerunek y
podobienstwo woyská vzbrowionego zdaleka pátrzącym
czynily. Co gdy zoczyli nieprzyiaciele/ porwawszy sie
nie spráwnie/ często zbitego y pierzchającego málo wa-
żac nieprzyiaciela/ tu onemá lasowi tak ná pewny lup
postoczyli: á iż Polacy tym częstym sęszakí y tarce po-
zdeymowali byli y popaleli/ rozumiał nieprzyiaciel iż
vchodza: tamże gdy sie zá náşymi gleybicy w las zagná-

li/ názasadzili od Przemysła zakryte przypádli/ y pobici sa. Potym Polacy w ich sie śiaty y orężę przybrawszy/ do obozu nieprzyacielskiego iáchali/ ktorým stroiem záwlasne towarzysztwo vdawšy sie/ nániegotowych y nic sie nie obawiaacych/ nagle vderzyli/ y wielka w nich porażka wczynili: náostaték rzecza niespodziana bedac potrwożeni nieprzyiaciele/ pierzchneli/ wśelákich rzeczy dostátkiem y tabor náładowany nášym ná lup zostáwivšy/ sami z wielka smota swa z Polstiey musieli vstápić. Potomká żadnego Przemysla nie zostáwivšy/ vmárl Roku 780. Pánował lat 20. Herburt l. 1. cap. 57. Crom. l. 2. fol. 29. & 30. Bielski l. 3. fol. 234.

Lefzek Wtory.

Dla nie pozostałego potomstwa Przemysla Książę-
cia/ wielkie niezgody byly/ chcąc każdy pánować/
ieden drugiemu przodować nie dopuścił. Dla
czego vchodzac y strzegac sie domowey wojny y niezgo-
dy/ táka trudność fortunie poruczyvšy/ dzień pewny
zawodom byl náznáczony/ y obwołány/ iż ktoby pier-
wšy w zawodách do postanowionego kresu przybiegl/
ten Pánem y Książęciem wšytkiey Polstki bydź miał. W
tym Lefek nieiały/ z Przednieyšych Książów dopináo-
cych sie ieden/ gdy plác zawodny chytrze (w droge piast-
czyła gwoździ żelázných náłstalt wodnego orzechá
trzemá grániami záosřzonych nášypavšy/) zepsował/
sam przed wšytkimi pobocna á nie zfalżowana ścieżka/
gdy drugich konie w biegu obrażone vpadaly/ vbijał:

nadto

nádto koniowi swemu obwárował kopytá żeláznemi kopyrami abo podkowámi/ żeby snac w zawódzie zfałšowáney drogi nie zárwał; gdyż wšytkich inšych konie według zwyczáiu nie kowáne byly. Wšyscy tedy zdumiewáiąc sie/ Lešká iákoby od Boga zrzadzonego zgodnie zá Páná obráli/ y witáli tegoż Roku 780. Lecž tá zdráda Leškowá nie dlugo sie obíawila: ábowiem dwá y mlodzieney z pospolstwa igryško sobie stroiac/ pieššo o zakład zawod do stupá náznáczonego między soba poštánowali: y gdy sie obádwa poobražali/ jeden nie tak bárze chromy naprzod do stupá przybił. towáryš tego obacžył w ziemi zakryte gwoździe/ niechcial mu dac zá wyžrána/ skářił ná sie przed wrzedem/ gdié sie pokazála zdráda. Bážáco Panowie/ co sobie konie byli poobražali/ žáдали spráwiedliwosti ná krola/ áby znowa o Panstwo zawod czynili/ goyž go pierwy fálšem wygrał. Rzeczpospolita kázawšy poimác Lešká/ przekonány byl y koni rožárgány: á tego co pieššo przyšedł napierwcy do stupá/ lud wšytek zgodliwie zá Páná przial/ krolema/ áby nimáczym do powagi y máiestatu Ksiázejecgo nie zchođžilo/ imie odmieniwszy/ Leškíem go názwali. Ten gdy niespodžianie Ksiestwo ná sie przial/ vžyvil štácánie/ aby byl godnym tak wielkiego máiestatu/ grube w prostym wychowániu obyčáie we wšelkie eno lwo šráwy y powážne štánu tak wielkiego odmienil: bo Gáši wowny nieprzyiácioly pogránicžne došlánu gromil/ á šžesliwie pánniác spráwiedliwošć činil choynym byl ná vbogie/ trzešwy/ pijánym sie brzydzil/ y w inšych eno.ách dobrých žywot swoy škončžył.

Her-

Herburt l. i. cap. 8. Cromer l. 2. fol. 30. Bielski l. 3. fol. 235.

Lefzek III. Xiążę Osme.

NA mieysce Lefkã zmarłego/ syn iego iedyny/ tegoż imienia/ rowny Oycu w cnotách/ rowny y w szczęściu/ nástąpił. Ten z małżonką poślubną iednego synã miał Popielã/ ktorego namiestnikiem swym ieszcze zá żywotã obral: á z polożnicãmi záś miał 20. synow/ ktorzy aby Popielowi poslušni byli/ przysięga ich obowiazał. zachodnie y nádmorskie kráiny miedzy nich podzieliwszy/ Herburt l. i. cap. 9. Crom. l. 2. fol. 32. Bielski l. 3. fol. 235. Sarniecki Ann. Pol. l. 5. fol. 195.

Popiel I. Xiążę Dżewiate.

POPIEL po śmierci Oycã swego Lefkã III. zá zgotównym obraniem obial Pánstwo Roku 815. od Dżiadã y Oycã swego daleko byl rozny/ gnuśny y boiãzliwy/ stolicę przeniósł z Krátkowã do Gnieznã/ bo sie bał nieprzyiacioli Márkomanow y Hunnow/ á Gnieznu ieszcze nie dufãiac/ vsiedl do Kruszwice ná Kuziawy/ ná djeźoro Gopło; lat kilka pánowawšy/ w młodym ieszcze wieku z tego swiãtã zšedl Roku 829. w rozmowách y klatwach pospolitych zwykł byl mawiać: Bogday mnie myszy zjadły; ktorey klatwy syn iego potym tegoż imienia Popiel Wtóry gárdlem przypłacił. Pánował lat 14 Herburt l. i. cap. 10. Crom. l. 2. fol. 34. Bielski l. 3. fol. 235.

Popiel II. Xiążę Dzięsiąte.

O Xca swego Popielá Pierwszego/ syn tegoż imienia Popiel/ pochowawszy/ zá zgodna ráda Senatorów Księstwo ośiadł/ á iż młodym y nie dorosłym w ten czas bedac/ opieke y rząd nád nim w Rzeczypospolitey Stryiom iego zlecono/ ktorzy przy Bołu Xiążecym wstáwicznie bywali/ sady y rzady wszytkie odprawowali áż dorad/ póki sie rády ich słuchác nie wzbrańniał. Bo skoro do lat počał przychodzić/ záraz sie ná rozumie swym sádził/ ná pominánia Stryiom swych odrzucał/ od rownych sobie ludzi młodych rády zásięgal/ ná bankietách y pújánístwie z nimi zásiadał/ ná nierządách/ tańcách/ grách/ zalorách/ noc y trawil: záczym pújánístwa y nierządow pelen bedac do południá sypiał: sadow pospolitych y skarg ludzi w bogich zániedbywał: do rzeczy czynienia był mární/ namniey niedowcipny/ y do Pánowania nieposobny/ áwo zgoła/ iáko oćiec iego był níkczemny/ ták y on nie miał miłości v poddánych/ bo od nich názwany był Gósteł ábo Góściśto. Stryiomie iego z inšymi Pány znióžšy sie šukáli sposobu/ ktorým nieukročzona rozpustá Xiążeca moglá bytć porwáciagniona/ zdáło sie wszytkim áby go ożenić. Ale on ożeniwšy sie z Kyrá Xiężná Niemiecká/ ktora była wybornej piekności/ zá powodem iey lákomštwá/ goršym y lákomšym sie ształ: Wproći/ godności y wrzedy przedawał: boiac sie tedy by ich z Pánštwá nie wygnáli/ á Stryiá ktorego ná miejsce iego nie obráli/ ná mowila

meżá

meżá żeby sie wczynił chorym/ á w tym áby po Stryiom
posłał/ y wczynił ich opiekunami działek swoich. Co gdy
wczynił Popiel/ Stryiowie sie ziechali/ oná im sroga tru-
cizne przyprawiła/ á gdy sie rozeyść ná pokóie swe mieli/
każdemu osobny kubek nálać kazała winá przyprawnego/
prośac/ áby zá zdrowie małżonká iey pili/ który też
do nich pil swoy trunek/ y tak zá zła rada Ryry/ łakomey
bialoglowey/ nagle wszyscy oni Stryiowie iego pomár-
li/ zá co od Pána Boga skarány; bo z żona y z dziećmi od
niezwyczajney wielkości frogich z ciał onych wychodzą-
cych mysy ná Zamku Kruśwyckim pożarty zgináli.
Herburt l. 1. cap. 11. Crom. l. 2. fol. 36. Bielski l. 3. fol. 235.

Piaśt I. Xiążę Iedenaste.

Pożłośliwym Popielu/ y iego frogim ob Boga ska-
raniu/ ziechali sie Senatorowie Pána y Kzadzce so-
bie obierać do Kruśwyce: że potomstwa przestlego
Popielá nie było/ bo ich mysy cudownie ziadły/ obráli
sobie zá Pána iednego Nieścżániná imieniem Piaśtá/
rzemieślá kolodzieyskiego/ syná Kosyyská nieiákiego.
Pod tenże czas ziązdu tak wálnego/ sprawował Piaśt sy-
nowi swemu Semowitowi/ z Kzepyckiey zrodzonemu/
míanowiny wedle obyčjáu pogániskiego/ Panow wszy-
tkich/ y kto tylko do niego w dom przyszedł/ dosyć choy-
nie częstował/ á ná niczym nie zchodzilo/ bo mu Pan
Bog wszytkiego przysparzał zá błogosławienstwem
dwóch Swietych Pielgrzymow/ Páwla y Jana Nie-
ścżennikow (którzy potym w Rzymie korona m. czen-

sta odnieśli za czasu Agápita Papieża/ Tycyusa Wtorego) których w domu miał. Był Piaśt wszytkiey Rzeczypospolitey bázro pożyteczny/ iáko ten/ktorego sam Bog ná Pánstwo przeysrzał: do tego był człowiek prosty/ sprawiedliwy/ ludzki/ iálmużnik: ktorego cne Potomstwo aż do Kázimierza Wtorego/ názwístiem Wielkiego/ pánowáło w Polščze. A sam mądrze y lástkawie krolowawszy lat 50. w pozney práwie stárości żywota swego dokonał/ wieku swego 120. doszedłszy/ y Semowitá syná zostáwiwszy. Herburt l. 1. cap. 12. Crom. l. 2. fol. 37. Bielski l. 3. fol. 236.

Semowit I. Xiążę XII.

Syn iedyny Piaśtów Semowit po śmierci Oycá swego za zgodnym zdaniem wszytkich Księstwo Polskie osiadł/ Roku 866. ktorego Ociec miásto siebie bezdac stárym ná woyny wysyłał/ wczasow mu záżywác nie dopuścił. Człowiek to był ochotny/ y w rzeczách Rycerskich biegły/ gorący/ żimnu/ trudom/ głodom/ y wszytkim niewczasom przywykły. Hunnom y Márkománom włości swe przez Przodki vtrácone/ odiał: nieprzyiaciele z gránic wygnał/ Węgry/ Czechy/ Kásuby/ y inne przymusił do dawánia trybutow: Prusakom dzierżawy/ Polakom niegdy odiete/ woyna odebrał. Pomorzány y Słowianý vkrócił. Zostáwił po sobie syná młodego imieniem Leszka. á potym Roku 32. pánowánia swego z swiátá vstąpił. Herburt l. 1. cap. 14. Cromer l. 2. fol. 39. Bielski l. 3. fol. 236.

Lefzek IV. Xiążę XIII.

Syn Semomitow Lefzek Czwarty/ młody Pan/ ale dla dobrych spraw Oycá iego/ zgodnie od wszystkich obrány ná Księstwo/ Roku 902. ktoremu Opiekunow y Rządzcow kilku stáršych przydali aż do prawego baczenia. ale gdy wiego młodych leciech baczyli go Oycowškich cnót y obyczáíow náśládownác/ dali mu moc ná wszystko. Zostáwiwšy syná/ y woyny ná przeciwo Słowakom/ Pomoržánom y Káśubom/ od Semomitá podniesione/ nie skonczywšy/ umarł. Herbut I. 1. cap. 15. Crom. lib. 2. fol. 39. Bielski I. 3 fol. 236.

Semomyśl I. Xiążę XIV.

SEMOMYSŁ po śmierci Oycá swego/ ná Księstwo Polskie nástepnie Roku 921. Pan dobry/ miękki/ lástawy/ śczodroblivy y spokóyny: cnót oycowškich y Dziádowškich obyczáíow náśládowník/ ale nie waleczny. Ten nárzekał ná swoje žonę/ że z nią nie mógł mieć potomstwa. A gdy mu się nierychło vrodził syn/ ale ślepy/ po małym zakuśeniu rádości/ wiekšego żalu záżywał. Lecz gdy potym siódmego roku pogánštim obyczáíem ono dziecie podstrzygano/ y Nieczyśławem mianowano: dziecie bez lekarstw y wšelákíey pomocy ludzkiej dobrowolnie przeyśzło: zkad wszyscy się dziwowáli y rádownáli/ á z cudu takiego wšelkich krotosł záżywali. Ociec potym starał się v Wieśczkow/ aby mu

powiedzieli przyczynę wrodzenia ślepego/ y przeżyżenia
iego. Wieśćkowie inaczey mu sprawy dać nieumieli
ani mogli/ tylko te/ że za iego Pánowania Polśká oświe-
cona będzie: starał się tedy o to Oćiec/ aby ono dziecie
iáko nappocziwiey y nazyacniey wychowane było: y
tak mu Pan Bog dla iego dobrych spraw zdarzył/ że do-
czekał lat zupełnych syna swego. Umiał potym Semo-
myśław w starości Roku 964. pochowany w Gnieźnie
obyczajem Pogańskim: Pánował lat 44. Herburt l. 1.
cap. 16. Crom. l. 2 fol. 40. Bielski l. 3 fol. 236.

ROZDZIAŁ WTORY.

O tym Monárzce, za ktorego Wiara święta wprowadzo-
na jest do Polskicy: y o Błogosławionych Polakách
za tego wieku 965.

Mieczysław I. ábo Mieszko, Xiążę Piętnaste.

MIECZYSŁAW, ábo Mieszko/ po śmierci Dycá
swego/ jednostráynie obrány ná Pánstwo: iednak
co sobie túszyli o nim/ w tym się omyleli/ bo był
Pan spokoiny. Miał żon siedm według zwyczáiu Po-
gáńskiego/ z ktoremu nie miał żadnego potomstwa. By-
li ná Dworze iego Polacy/ ktorzy w cudzych krájach by-
wáiac Wiary się Chrześciáńskicy náuczyli/ y według niej
żyli. Byli tedy w Polśce ci świeci/ Methodyus y Cy-
rillus/ tego czasu Xiąże także ku temu wiedli/ aby y on/
iáko y

iało y inſe Książetá/ y Pánowie poſtronni/ Wiare ſwie-
ta przyiał/ á poznał Chryſtuſá/ Odkupiciela ſwego/ obie-
cuiac mu zá to od niego wſelkie ſzczéſcie/ y potomká.
Sluchałac tego Mieczysław/ wſytko wczynił wedlug
ich rády/ potym wkrótce ichże wyprawił do Boleſława
Książetá Czeſkiego/ żadałac go o corkę Dabrowkę w ſtan
małżeńſki. Boleſław Książę Czeſkie/ nie dawno Chrze-
ściáninem zoſtawſzy/ y ledwie był w Wierze ſwietey
wtwierdzony/ corki ſwey Mieczysłáwowi w ſtan mał-
żeńſki dáć niechciał/ ieſliby prawdziwey Wiáry Chrze-
ściánſkiey nie przyiał: zá co Poſtowie ſlubili/ iſ to wczy-
nić miał/ Boleſław nie odmówił: á gdy one Pánne do
Gniezná przywieziono/ záraz Mieczysław Chrzeſt ſ.
przyiał/ y weſele ſpáwił Roku 966: niektórych Cze-
chow choynie wdárowawſzy po weſelu odprawił/ á nie-
ktorych ná poſługách ſwych y małżonki ſwoiey przy ſobie
zátrzymał: ſ wielką tedy pilnoſcią z małżonką ſwa
Wiare ſwietá Chrześciánſká rozmnażał/ koſciółow 9.
zbudował/ wprzód bogáto nádawſzy/ Arcybiskupámi
dwa koſcióły/ á ſiedm Biskupámi/ Káplánámi przykła-
dnymi/ y ſwiatobliwoſci wielkiey pełnymi/ oſádził/ zá
pozwoleniem Janá XIII. Papieżá: przez Egiydiuſá
Kárdynałá/ Biskupá Tuſkulánſkiego/ pierwſzego Lega-
tá do Polſkiey. Œmurował tedy ten Monárchá napier-
wſzy koſciół w Gnieźnie pod tytułem Pánný Máryey/
Mátki Bożey Wniebowzięcia/ przy którym zoſtawił
pierwſzego Arcybiskupá Wilibálda: drugi w Kráko-
wie pod tytułem ſwietego Wácláwá/ nowego ná ten
gáſ ſwietego Mieczenniká/ od ſioſtry żony Dabrowki

zrodzonego/ ktorego potym Polacy zá Pátroná sobie
wzięli/ zostáwil przy tym Arcybiskupá Prochorá: we
Wrocławiu pod tytułem świętego Janá Krzciciela/ przy
tym zostáwil Biskupá Godscyda: w Poznaniu pod ty-
tułem ss. Piótrá y Páwla/ Apostolow/ przy tym byl Bi-
skupem pierwszym Jordanus: w Kruszwicy (á ten
teraz iest Wrocławskim) pod tytułem Pánný Naswiesz-
ney/ przy tym byl pierwszym Biskupem Lucidus: w Plo-
cku pod tytułem świętego Zygmunta/ Krolá y Meczenn-
nika/ przy nim byl pierwszy Biskup Agielotus: w Chel-
mie pod tytułem świętego Krzyża/ zostáwil przy tym
pierwszego Biskupá Oktawiana: w Kámiennu. pod ty-
tułem świętego Janá Krzciciela/ przy tym pierwszego
Biskupá Juliana. Náostátek kóściół Lubuski zmuro-
wał/ przy nim zostáwil Biskupem Hiacynthá. Miano-
wane te zbudowane kóścioły/ dziesięcinámi y ochedo-
stwem kóścielnym w bogácił/ porządek w nich z przyczy-
nieniem naboženstwa wczynił/ Kánonikow/ Káplánow
do služby Božey y inšych prac kóścielnych duchownych
zásiagał z Czech ná rozmnoženie y opowiadanie Wiáry
świétey.

Urodził mu sie potym syn z Dabrowki w Roku 967.
ktoremu imie kázal dáć Dziádá iego Bolesłáw: á skoro
podrosl/ sam Ociec zá żywotá swego žone mu zjednal
corkę Książęcia Węgierstkiego Jesse. Umárlá Dabro-
wka Roku 977. Páni swiatobliwych y wielkich cnót:
tá nigdy głowy swoiey nie pokrýwała/ záwsze w wiencu
lecie y žumie chodžila. Pánował Mieczysław lat 25. w
pokoju: z Włodzimierzem Książciem Ruskim/ ktory

náiež-

naieżdżał Pánstwa tego/ potrzeby wojenne miewał z różnym szczęściem. Umiał po śmierci Małżonki swey Roku P. 999. gdy sie mu już był Wnuk urodził Miecysław/ pochowany w Poznaniu.

Zá tego wielkich cnot Monárchy mieli Polacy zwyczaj taki/ iż gdy przy Misy s. Káptan czytał Ewangelia/ dobywali mieczow do pul z pochem/ tym się oświadcżając/ że Ewangeliey świętey y Wiary Chrystusowej do gardł swych bronić chcą/ wkładali je potym w pochwy gdy Ewangelia święta stoncżono/ odpowiadając: Gloria tibi Domine: iákby to długo w Polszcze trwało/ o tym Długosł w Kronice swey świadczy.

Zywot Świętych Merodyusá y Cyrillá.

ZA Pánowania Miecysława Xiążęcia/ y Monárchy Polskego/ Merodyusá y Cyrillus/ Biskupi/ y Wyznawcy/ rodu Senatorskieg/ z Konstantynopola przyšli do Polskiey/ wielkie staranie y pieczę o ludzich narodu Czeskiego/ Polskiego/ á potym y Ruskiego mając/ onym Ewangelia święta y Chrystusa Pána przepowiadali/ do Wiary ich prawdziwey/ pogańska im bzydzac/ przywozili/ y z pascięli Czartowskiey wyrwali. Wielce się starali o duşe narodů Polskiego/ dla tegoż vprosilí to sobie v Oycá świętego/ Mikoláia Pierwszego Papieżá/ aby Misa święta przyrodzonym ięzykiem Słowiańskim odpierwowáli/ y inше obrzedy duchowne/ dla nowych Chryścian: A będąc wielkiey zaślugi v Pána Boga/ dał im też Pan Bog wieczna zapłatę w królestwie swoim/ y korona zaśluzona wżcił Cyrillá w Rzymie/ á Merodyusá w Cechách/ ktorzy ducha swego cysłego Panu Bogu w tychże kráiącach oddali. Tákzy Polacy będąc wdzięczni tego/ święto ich święca dnia 9. Márcá. Długosz ad Annum 869. Martinus Polonus Archiepisc: Gnesnem: in supputatione temporum. Cromer l. 3.

*Zywot y Meczénstwo pobożnych, Borysá y Chleba,
Książat Ruskich.*

Borys (á ná Krzcie świetym Roman) Włodzimierzá Sweto-
sławowicá/ (á ná Krzcie świetym Bázylego/) Książciá wšy-
tkey Rusi/ syn/ y Książe Kostowski/ ktoremu to Księstwo Ociec
Włodzimierz Bázyl dal y wydźiedził/ tak/ iáko y inšych synow
dziećści: leż zasdrość pánowánia y złość Swátopelka/ brátá stá-
rszego/ ná nabožnego/ y w nižym niewinnego Borysá Romaná/ ná-
stąpił/ ktorego Borys Roman/ iáko Oycá/ tak brátá rodzónego y
stárszego/ w wielkley wšćiwosci miał/ y onegož pánował. Swát-
pelt bynamniey ná to respektu nie máłac/ zesłał swych boiárow ná
Borysá Romaná/ aby go iáko nasstátecznišym y skrytym spo-
sobem zabil. Tego/ gdy znaleźli kórowie pod namiótem (bo w ten
čas/ wojny Pieczygnikow iáchal) w dzień sobotni/ gdy Kápláni
przed nim Ktespor odprawiali/ sam sie tež Borys Roman/ padšy
ná obliče swe Pánu Bogu modlił: á w tym dáda mu znáć/ iž sie
žołnierze Swátopelkowi przybližá do namiótu/ chce go zabić. To
gdy Borys Roman wšlyšal/ záčáł spiewáć Psalm: *Pánie, czemu*
się rozmnożyli nepřziáciele moi: y ožy swe ná Obraz Chrystusa Pá-
ná obrocišy/ počáł serdecžnie pláć; tož Duchowni iego/ y slu-
dzy stwoženi/ czynili: w tym oprawcy Swátopelkowi z miečmi/
z wločžniámi/ y z kopijámi przyšli/ á Borysá Romaná modlácego
się siekli y przebižili; slugá iego Geor Wegrzyn broniá go/ padł
nan/ ale y tego kopija przebodli: Borys Roman iešže máłac du-
chá w sobie/ prosił z wielkž pokorá zaboycow/ aby mu sie dopuščili
przez mála chwile modlić: á weyřzawšy w niebo z pláčžem west-
chnáł y modlił sie; y záš poyřzawšy pokornie ná swych zaboycow/
ržeł do nich: Bráćia namilši/ čyníte co wám rokazano/ á nieč
bedžte pokoy Pánu Brátu moiemu/ y wám bráćia mili; á oni zaraz
serce iego kopijámi przebili/ y głowe vćieli/ á tak ducha swego Pá-
nu Bogu oddá/ Roku 1004. dná 24. Lipcá. pogrzebiony
w Wysogrodžie w Cerkwi świetego Wásila. Cromer, Strykowski,
fol. 166. l. 5. cap. 1.

A mało máiac ná tym/ niezbożny brátoboycá Swátopelk/ wy-
 szal postá swego do Muromu/ do brátá mlodseǵ Chlebá/ ná Krzcie
 swietym Dawida/ áby przyjeǵdzał preǵko bez odwołó/ przykła-
 zuiać mu Oycowski imieniem y powiadaiać/ że Ociec iest bárzo
 chory: wuierzył z sęzyrości serca swego Chleb Dawid/ Xiaǵe Mu-
 romskie/ zdraǵliwym słowom Swátopelkowym/ y záraz w málym
 poǵecie do Oycá Włodzimierzá Swerofławowicá/ do Rýjowá sie
 puścił/ á Swátopelk po nim spieǵował/ zboycow ná mówionych
 máiac/ ktorzy onego w Sniatyniu/ w dzień Swiety ná modlitwie be-
 dacego/ zabiłi/ á ciało wstawy w mieyscu pustym miedzy drzewami
 zákrzyl. Ale Pan Bog nigdy swoich wiernych nie opuściá; bo lu-
 dzie przechodzác wedle tego mieysca/ gǵdzie ciało zákrzute było/ często
 króć świece gorájące nád ona mogiela widywáli/ y głosy Anyel-
 kie spiewájące słyšeli. *Idem qui supra, Strykowski fol. 168.*

Swátopelk bezbożny/ śmiercia brzydka zdechł/ bo Kronika-
 rze Ruscy twierdzą/ że go w Czechách wciekaiącego y błaǵaiącego sie
 ziemiá żywo poǵarli: tak Pan Bog karze brátoboycom.

Olchá ábo Helená po Krzcie swietym.

Tę Helenę Rusá swieto świeci dnia II. Lipcá/ ktora márne
 pogańskie zabobony/ y ich wiaǵe przekleta opuścić/ do Kon-
 stantynopola zaiáchala/ áby sie tam Wiary swietey y prawdziwey
 náuczyła/ ktora tamie sam Cesarz Greci/ imieniem Jan Zawisłá/
 Wiary prawdziwey wǵył/ y był ieý Oycem krzesnym/ á Pátryarchá
 támeżny sam ieý Chryst swiety dał/ y imie Helena: Błogosławil
 ieý też mowiać: Błogosławioná ty miedzy niewiastami Rusiemi/
 ábowiemci baba błogosławić synowie Ruscy w poslednim roǵzaju
 synow twóich: á tak przez te Helene Wiara swieta w Rusi rozmo-
 żona y przyieta iest/ ábowiem wšytkich swych poddanych náucála.
 Tak przez wiele lat w pobożności żytać/ pobożnie też sponǵyla dni
 swoje/ y w Rýjowie pogrzebiona. Włodzimierz Wnuł ieý okrzci-
 wóšy sie/ Eóści ieý zá swiete z ziemie podniósł/ á Pátryarchá Kon-
 stantynopolski miedzy swe Swiete policzył. *Idem Strykowski.*

Zywot świętego Andrzeja Zorawka.

Andrzej Zorawek albo Zeorárdus/ rodem z Małey Polski/ z miasteczka nazwanego Opátow/ z rodzicom pobożnych/ Oycem Matką/ Matki Jagneśli/ zrodzony/ ten będąc z początku rostrzewienia w Polsce/ Páná Bogá wszechmogącego y wiary Kátholickiey miłośnikiem/ wzniesł świętego Bárnaby Polaká/ sędł do klasztoru nazwanego Sobor/ zakonu świętego Benedykta/ nad Dunájem/ nie daleko Nitry miastá w Węgrzech/ tam wstąpiłszy hábit święty zakonny/ z ręk Filipá Opátá/ ciskał w cnótach doskonałego/ dzielnie był wstrzemięśliwy. Ten wkrótce za dozwoleńiem Opátá swego sędł na puścza/ Roku 965. gdzie sie w dzień y w nocy Pánu Bogu modlił/ á co czasu zbýwało od modlitw/ ná ręczney robocie trawił. Czwartego dnia pokármu wýmiał/ á Post Wielki czterdzieścia Włoskich orzechow odpiáwował. Po pracy zaś dzienney takie było ięgo obpożywianie nocne/ iż miał pién jeden trzćina mocna zdostrzony/ gdzie ná nim siedząc obpożywał w nocy/ á iedli sie trościska drzymia/ ná ktorą stronę przechylił/ trącił ná trzćinę ostrą/ y ná niey sie zranivszy musiał sie obudzić/ do tego obrzód sobie drewniana wczynił/ do której po stronách cztery kámiennie przywiazal/ y ręk w niey siedząc sypiał/ gdy sie zdrymiał/ á głowá sie pochylilá/ kámienn w nie wderzał/ y sen odpadzał. Raz wstąpiłszy siekiera ná puścza daleko zasedł drzewá sobie ku robocie służnego szukać/ tam wielkiem y ściślem posze/ nie morysił/ uiać ciáło swoje/ omdlał/ y iako umarły leżał/ przyszedł Anýol Páński do niego/ który go ná iakis woz wiozł/ y do chátupki iego zawiózł/ z której młodości powstałszy/ Pánu Bogu dzięki wówał/ za miłosierdzie iego święte. Był wstąpił na modlitwie gotacy/ á czasu spániem trącić nie chciał/ tylko ná pracy y czuyności/ lánecuch zelazny ná gołym cieie nosił/ który aż do kóści ciáło przerywał/ ten po śmierci ná iego cieie znalezione ius skora zarośły. Cudá/ mi wielkimi po śmierci slynie. W Nitrze Włoskie jeden zbrodnił był zdány ná śmierć/ y obieśony/ á po chwili gdy ludzie odesli iako umarłego/ przyszedł zdrowy do Opátá Filipá powiádać mu/ iako za przyżyna świętego Jędrzeja Zorawka z miłosierdzia Bożego wybawiony był. Miałem go powiáda w sercu y w wóciech/ prośac go